

گزارش فصلی تغییرات ماهانه تعداد دام سبک

پاییز ۱۳۹۷

فعالیت پرورش دام یکی از زیربخش‌های اصلی کشاورزی (زراعت، باغداری و دامداری) است که نزدیک به ۲۴ درصد از ارزش افزوده این بخش را به خود اختصاص می‌دهد. گوسفند، بز، گاو، گاو میش و شتر دام‌های اهلی هستند که در کشور پرورش داده می‌شوند. این رشته فعالیت علاوه بر نقش بسیار مهمی که در تأمین غذا (پروتئین و لبنیات) مردم دارد، سهم مهمی از اشتغال و معیشت بسیاری از مردم، به‌ویژه در جوامع روستایی و عشایری را به خود اختصاص داده است.

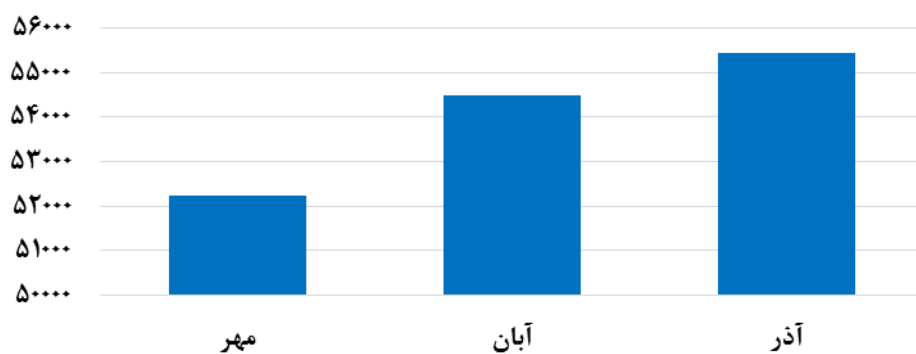
به دلایل مختلف از جمله شرایط اقلیمی کشور و ذائقه مردم، پرورش گوسفند و بز (که اصطلاحاً «دام سبک» نامیده می‌شوند) در کشور ما از رونق زیادی برخوردار است. مطابق نتایج سرشماری عمومی کشاورزی در مهر ماه ۱۳۹۳، نزدیک به ۱,۲ میلیون بهره‌بردار کشاورزی به پرورش ۴۳,۸ میلیون رأس دام سبک می‌پرداختند. نتایج کشتار دام کشتارگاه‌های کشور در سال ۱۳۹۶ نیز نشان می‌دهد که ۴۵,۵ درصد وزن گوشت دام‌های کشتار شده در کشتارگاه‌های کشور مربوط به دام سبک است. با توجه به این که بخش قابل توجهی از دام‌های سبک نیز در خارج از کشتارگاه‌ها ذبح و گوشت آن به مصرف می‌رسد، اهمیت این نوع دام از نظر تأمین پروتئین مورد نیاز جامعه مشخص می‌شود.

نتیجه مطالعات انجام شده و همچنین پنج دوره آمارگیری تخصصی از فعالیت پرورش دام طی ۱۵ سال گذشته بیانگر این مطلب است که به دلایل مختلف (که مهم‌ترین آن فصلی بودن تولید مثل این دام‌ها است) تعداد دام سبک در ماه‌های مختلف سال تغییرات زیادی دارد. تحقیقات انجام شده نشان داد که در کشور ما اطلاعات مستند و بهنگامی از میزان این تغییرات در دسترس نیست.

بر همین اساس با هدف کمک به برنامه‌ریزی مناسب در بخش دام، تنظیم بازار و پاسخگویی به نیاز محققان، طرح آمارگیری نمونه‌ای «اندازه‌گیری تغییرات ماهانه تعداد دام سبک» در مرکز آمار ایران طراحی شد. در این طرح آمارگیری، ۳۱۲۳ بهره‌بردار نمونه پرورش دهنده دام سبک از تمامی استان‌ها انتخاب شدند که اطلاعات تعداد دام سبک (به تفکیک سن و جنس)، تعداد دام زاییده شده و محل استقرار دام‌ها در هر ماه مورد پرسش قرار می‌گیرد و نتایج آن با استفاده از روش‌های آماری به جامعه بهره‌برداران دارای دام سبک کل کشور تعمیم داده می‌شود. زمان اجرای این طرح آمارگیری از مهر ۱۳۹۷ تا شهریور ۱۳۹۸ تعیین شد. اطلاعات اولین ماه آمارگیری از طریق مراجعه حضوری به بهره‌برداران و شرح اهداف طرح و جلب مشارکت آنان و اطلاعات ماه‌های بعد، به روش آمارگیری تلفنی جمع‌آوری شده و خواهد شد.

نتایج اجرای طرح در پاییز ۱۳۹۷ نشان می‌دهد که تعداد گوسفند و بره از ۳۷,۷ میلیون رأس در مهر به ۴۰ میلیون رأس در آذر رسیده است. همچنین تعداد بز و بزغاله از ۱۴,۵ میلیون رأس در مهر به ۱۵,۴ میلیون رأس در آذر رسیده است.

نمودار ۱ - روند تغییرات تعداد دام سبک در پاییز ۱۳۹۷ (هزار رأس)

جدول ۱ - تعداد گوسفند و بره بر حسب سن و جنس در پاییز ۱۳۹۷ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش تر از یک سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
مهر	۳۷۷۱۵	۲۴۴۶	۱۷۵۵	۵۷۳۷	۱۹۹۴	۲۴۰۸۰	۱۷۰۴
آبان	۳۹۶۰۵	۳۷۹۷	۲۹۱۹	۵۵۱۸	۱۶۳۹	۲۳۹۵۳	۱۷۸۰
آذر	۳۹۹۹۸	۴۵۷۰	۳۶۶۰	۵۳۱۵	۱۵۷۴	۲۳۱۵۸	۱۷۲۱

جدول ۲ - تعداد بز و بزغاله بر حسب سن و جنس در پاییز ۱۳۹۷ (هزار رأس)

ماه	جمع	از بدو تولد تا ۵ ماه		از ۶ ماه تا ۱۲ ماه		بیش تر از یک سال	
		ماده	نر	ماده	نر	ماده	نر
مهر	۱۴۵۱۰	۱۱۰۰	۶۷۵	۲۳۳۱	۸۱۰	۸۷۷۵	۸۱۸
آبان	۱۴۸۸۷	۱۳۹۷	۹۲۲	۲۲۲۴	۶۹۲	۸۸۰۹	۸۴۳
آذر	۱۵۴۲۳	۱۷۰۶	۱۱۹۴	۲۱۵۳	۶۶۲	۸۷۸۱	۹۲۶

مرکز آمار ایران